

Vår föreningsmedlem Niclas berättade och visade bilder från sina sökinsatser med metalldetektor inom arkeologin. Ett 20 tal medlemmar deltog.

Niclas berättade om att han redan i unga år under 1970-talet blev intresserad av användandet av metallsökare som en hobby. Han skickade efter en och bland sina första fynd räknar han en upp och nedvänd zinkspann full med gammal spik vid den nedbrända kvarnen i Helgevärma. Sedan blev det uppehåll tills han sökt och fått tillstånd av Länsstyrelsen och började igen en bit in på 2000-talet. Senare i livet har han gjort många intressanta fynd även om det ännu inte blivit någon ”guldgubbe”.

En metalldetektor består bl a av detektor + spole och hörlurar. Det är konduktiviteten, strömningar i metallföremålet som detekteras. Koppar och silver ger kraftigast utslag medan guld mindre. Men också mineraler i sten ger utslag vilket är ett problem vid sökning. Tekniken har förbättrats men för känslig utrustning kan också bli ett problem menar Niclas. Då kan sökningen bli för svår.

Man kan utan tillstånd köpa en detektor men måste ha tillstånd att använda den. Niclas sökte och fick tillstånd för sina egna fastigheter. Utan tillstånd får man inte söka, ens på egen mark. Numera kostar ett tillstånd 1 000:- och är begränsat till visst område men kan också avse ett visst tillfälle exempelvis för arkeologisk undersökning. Man kan också få tillstånd för en viss period, upp till 1 och ibland 2 år.

(en av Niclas detektorer)

Genom fynd på egen mark kom han i kontakt med arkeologen Åsa Alering på KAC i Växjö. Hon tipsade honom om att gå med i vår förening. Han var med när Åsa och föreningen grävde på Gettersö och fick då uppdrag att söka med sin detektor. Då hittade han järnfragment och skospannen, vilka härrörde från 1600-talet. Därefter har han blivit mer och mer anlitad av arkeologer, även i Blekinge och Kalmar län, för sökning med metalldetektor. Han deltog som andra i föreningen i 2016 grävning på Sandbyborg under Helena Viktors ledning. Då hjälpte han dem med metalldetektorsökning och har sedan dess fortsatt med detta. Han har också deltagit vid grävningen i Skogsby, också på Öland. Genom Mikael Henriksson, arkeolog i Blekinge har han deltagit vid en rad undersökningar i Blekinge, som Västra Vång, Sölvesborgs slott, Hagbards källare, Elleholm och Öppenskar.

Niclas bedriver numera metallsökning som näringsverksamhet, har bra samarbete med Länsstyrelsen och Kulturarvscentrums (KAC's) arkeologer och har tillstånd för hela länet. Han kan anlitas för att hitta fastighetsgränser och borttappade föremål men vad han främst och helst bedriver är detektorundersökningar för arkeologiska undersökningar. Vid arkeologiska grävningar i andra län söker ansvarig arkeolog tillstånd för metalldetektorsökningen

Han har även blivit anlitad i det 8-åriga Borgprojekt på Öland, som 2024 påbörjades vid Träbyborg (som är tre borgar nära Eketorp) och som i år fortsätter vid en ny borg. Niclas understryker vikten av att arbeta korrekt och alltid uppträda så att hans insats INTE kan ifrågasättas. Därför ser han alltid till att han en noggrann dialog och nära samarbete med arkeologer, inte bara ute i fält utan också när han i icke arkeologiska sammanhang gör fynd. Om han i Kronoberg gör fynd som han

bedömer är arkeologiska eller där han inte kan fastställa vad det är så avbryter han den pågående sökningen och kontaktar och informerar först Länsstyrelsen men även KAC's arkeologer.

Foto: Daniel Lindskog.

Många spännande fynd har skett med hans hjälp och man förstår att han blivit en skicklig ”detektor” och samlat mycken kunskap och erfarenhet om de föremål som påträffas. Bland annat gjorde hans detektor utslag under en sten som ledde till fyndet av gömman med solidimynt och guldringar i ”Hövdingahallen” i Sandbyborg. (bilden ovan från in situ).

På olika undersökningsplatser har han inte sällan hittat likartade föremål. Tex ringspännen och sk fibulor, klädspännen från folkvandrigs- och vikingatid. Verktyg av järn finns också bland fynden.

Två likartade fynd, det till vänster funnet av Niklas vid Västra Vång.

Foto: Blekinge Museum/Oxider Max Jahrehorn

Västra Vång är ju ett återkommande tema, även för Niclas. Boplatser, kullen och omkring liggande terräng är ännu inte färdig-undersökt. Det blir ny undersökning i vår. Niclas visade oss bild på det unika förgyllda ryggknappsspännet med innefattat rött glas, bedömt vara från 600-talet, som ledde till att Mikael Henriksson bjöd på tårta.

Foto: Blekinge MuseumKringla
”Tårtfyndet”

När platser för gamla färdstråk undersöks blir det också intressant.

Där håll-, ridvägar och gamla vägar går hittar man sådant som människor tappat. Mynt, knappar, spännen, ringar, metallrester, allt från 1800- och 1900-talet till folkvandringstid eller ännu äldre. Då gäller det att veta vad som är vad, och om det är arkeologiskt fynd, dvs äldre än 1850. Kapsyler, ibland flera på samma ställe och moderna mynt, tex en 5-öring från 1950-talet, hittar han inte så sällan. Men intill kan likväl ett metallutslag leda till ett fornfynd. Så det gäller att vara noggrann och envis. Och även utan detektor kan man ju göra fynd. Titta noggrant även i färdigundersökta schakt. Där kan ligga det som någon missat! Vi tackade Niclas med en varm applåd och därefter bjöd KAF på kaffe med kaka..

Vid anteckningarna: Magnus H